

شماره ۲۰

باغچه سرای

اشو ورقه نك ايكي صحنه
سبيله ديكر ايكي مکتب
تدریس و معلم امورینه مخصوص
نوتیور

صحنه

«АВТОМІРЬ»

Прибав. къ Трудомыслу.

سنه ۱۹۱۲

ترجمان - عدوه سی

مکتب کتابلری

مکتب ناچالستواسی و اداره شرعیه جا-
پندن عائد اولدیننه کوره مقبول و تدریس
ایچون تنسیب بیورلش و ابتدایه پروگرامنه
موالح اولان درس کتابلریدن ۴ جزوی
«خواجه صبیان»، «سرف، علم حال، تاریخ
اسلام، تجوید، معلم فارسی، حساب ابتدائی
و مشقی، تقطیلی، بازی دفترلری، کوزل سو-
رتم، کوزل کاغده، تکرار، طبع، ایدلمشدر،
اشعار اولندینی، حالده، مناسب اکرام ایله هر
طریقه مکتبلره، بوللایور.

قلم یازی و تماماً تصحیح ایدلمش و
اداره شرعیه جه تمایمی تصدیق بیورلش
کلام شریفلر دائم حاضر بولنمقدور.

مراجعت باغچه سرای
غزته اداره سنه

کوچک حکایه لر

«اشیا نه دیبور؟»

(روسجه، محرری: آوه نارینیوس)

(کچن نسخهدن ایلروسی)

اوپورغچلرک کورولتیننی ایشیدن ماصه
(اسطول) دیدی:

«آرقداشلر! براز پاواش اولسه کز،
قچقرکماساکز اولمازی؟ نهیه بو قدر قوروا-
نشاکز، اسالر سزک اوزریکزه آرقه ویروب
اوپوربیورلر، بوراده ماقناهجق نه وار؟
ماقناقی لازم ایسه بوکنا بزلر دها زیاده

حقلی بز، زیرا اسانلر دائما یوزلرینی بزه
قارشو طوتوب اوپوربیورلر، بزه براقمابه
قیماقلری، معتبر و ککرکلی شیلرینی بزم
اوزرینه قویورلر. بونک سببی نه در؟ دید-
جکسکز. برادرلر، بزم سزک کی قاین آغلا-
جندن یاسالماق. بزم اصلدز «جویر آغاجی»
در. دولکر اوستا بزمی دها زیاده دقت ایله
ایشله دی. اوزرمزی سزلر کی یالکز لاق
ایله آغارتمدی، بزم، پولیتورا ایله جلا-
لادی. بزم بوراده یالکز ایکی قرداسز. شو
ککوشده دیکلی طوران اوربا (کچیم)
اشکافی دخی بزم جسدندر. آنکده اصلی
جویر آغاجی در.

بو سوزلر آراسته اوپورغچلردن حاضر
جواب برسی براز کواو-مر-بوب دیدی که:
«اسطول آغا، سز اشکاف قرداشکزی
بر آرز زیاده ماقنامابه باشلادیکز. ماقناولی
اشکافکز آرقسنی دائما دیواره قارشو طو-
تیور. یوقسه آنک آرقسی به مالدن یابلدیننی
بیلمیورمی دبه ساندیکز. اوک طرفلری
جلالی جویر آغاجندن اولسه ده، نه قدر
یالتراسده دیواره قارشو کیزله دیکی آرقسی
اک عادی جام آغاجنددر، نه جلا وار،
نه بویا!

باشنی یوقاروده طوتهرق متکبرانه طوران
اشکاف بو سوزلر قارشو صبر ایدمیبوب
دیدی:

«آه بر سوزلری سن سویله میه ایدک،

بن ایشته ایدم. جام آغاجی دیور بک
آشاغی کورمک ایسته دیکز. جامده قاین باکه
جویر کی بر آغاج دکلی در؟ اما بک
کبار دکلمش. بونک نه ضرری وار؟ حمده
بنم آرقمی کیم باقیبور، کیم کوربیور؟
کیسه نك کوزی اولماقدن سوکره دائما
بایراماق البه ارنی کیوب اوپورسنی دیبور-
سز؟ ذاتا البسه ده، کیپده نه وار؟ البسه به
باقمالمی، البسه کی کیمدر، نه ایشه
یارار، بوراسته باقمالی. بن بو خانه نك اک
صادق و طوغری بر خدمتچیسیم. خانه
صاحبی بنم ایچه نه قویار ایسه بن آنی
ساقلازم، اوزرینه توز و کبر قوندردم،
اوغرلاتام، محافظه ایدرم.

یوکک و بیوک اشکافک قبا قبا سوز-
لرینی حیرتله و مراقله دیکله بوب طورورکن
علی نك قولاغنه بر «چینک ۱» صداسی
ککلی. باشنی قالدیردی، اوتیه برویه
باقندی، اشکافک اوکنده آناختاری (آچقچی)
یالترایوب طوریبور. مکر آغاج اشبارک
ماقتالولری کوچک آچقچک ناموسته طوقنمش،
اشکافک کلید دلیکندن کندینی طیشارویه
فیرلانتش، کندینسک دمیر طاووشله شو
سوزلری سویله یور:

«ای، آغاج قبیله سی، زیاده ماقنامابه
باشلادیکز! ای دوستم اشکاف آغا! کرچه
بزم سنکله دائما یولدش بولنیوروز، اما یولدا-
شاق باشقه، خدمت باشقه. بن آچقچ اولماسام

سکا ویرلش امانتارم نوزده قوتار سومه (مول) ده آشار، شیرسيزده اوغرلاردی.

بویله دکلی؟ بن اوفاق ایسه مده، خدمتم بیوکدر، بن بر آغاچ بارچهسی دکلم، بر دمیر کبه کییم. آغاچ نه در؟ - سینار، بارچه لایر، آتشد یاتار هم زمان کجه کجه جورور، اما دمیر ایسه - ایستدیک کبی طار تیلر، کرلیر، سوزیلیر هم ده غایتله چداملی در. بن بالکز دکلم، بز دمیردن باشقه دها بر جوق معدنلر وارد. بزم آرازده آلتون و کومش کبی کبار و معتبر طاقلمیزدندر. لکن دمیر هر برندن زیاده قوللانیلیر، درلو ایشلره یارار، اسانلره بیوک خدمت ایدر.

بو صبرمه اولمه ایچنده بیکدن بر شمانه و طاروشلر ایشیدلدی. دیوارلرده، پنجره (نره زه) لرده کی میخلار (قداقلار) هسی بر آغزدن:

- بزده دمیرده نر، بزده دمیرده نر! دیو باغرشورلردی.

آجقچ - اوت قرداشلر، سزده دمیرسکز. کرچه بر باقیشده سزلر عادی بر جیوی سکز، بر صابکز ایله بر باشکزدن باشقه شیکز یوق، اما اوزریکزه یوکلهدیکز یوک و آغرلقلر خیلی بیوکدر. لکن قرداشلر، طوغرینی سزیرلر ایسه ک، بوراده بزم آرازده کراوات (دمیر بتاقلق) جمله مزدن معتبردر. اسانلر کون بوی ایشله بوب زحمت چکه کدن، یورولدقن سرکه راحتلری کراوات اوزریده بولیورلر. ای، کراوات افندی! هر بزلردن دها بیوکجه سکز، جوق بیلیرسکز، بزم دمیر عالندن، حیانتدن بعض شیلر سوبله به. مزیسکز، بزلرده دیکلر ایدک دیدی.

کراوات کویا برندن قالفه جق سکی سیکنیمه، غیجله مایه باشلادی. سوز سوبله میه حاضر لایورددی. بو حاللره شاشوب قالان علی اوزریده یاندینی کراواتک دخی سیکنیمه باشلادیغنی طویسایله بردنبره سسکندی.

قورقندی، کوچ، حال ایله کندینی طویلا یوب بونی دخی مراق ایله دیکله مبه به باشلادی. (ایلروسی وار)

ع. آ.

تدبیرلی باغچولن

(هند حکایه ارندن)

بکر صاحبک حالته کوره بر باغچهسی و ایچنده اوطوراق بر خانهسی وار ایدی. باغچه یک بیوک اولماسه ده یغشی باقله دیغندن میومسی، محصولی یک کوزل و جوق اولوب بکر صاحبک عائلهسی سه بیو آرتغیله کچنبرمه کافی ایدی.

کونلرک برنده بکر صاحب باغچهسی ایچنده بیانچی ۴ کشی طولاندیغنی و رخمه نر میوملری بیوکلرینی کوردی. بونلرک ظاهری قیافتلرندن بری درویش، بری طبیب، بری عسکر و بری دخی کویلی اولدیغنی آکلادی. بکر بونلرک بورایه نه ایچون کله کلرینی سورادی. بونلردن کویلی کولرک دیدی که: - سنک باغچه که ییشلر جوق لذتلی در. شونلردن بر آرز ییلم دیبه کلدک، بیوروز، بهایه کلش قوزغونلر ۴ کشی، بالکز بر کشی به بونلری قوغلامق ممکن شی دکل، هیچ بر طرفدن یاردم کورلیبور، باغچه شهردن اوزاق اولدیغندن بولیس و یا مأمور کبی شیلر دخی یوق. بکر صاحب دوشوندی طاشندی، نهایت شوبله بر تدبیر قوردی: کویلی به بر شی دیبه کولرک قالان ۳ کشی به خطاباً دیدی که:

- حرمتلو افندیلم! خوش صفایه کلدیکز. باغچه میه تشریف بیوردیغکزدن جوق معنوم. لکن آرا کزده شو قبا و جاهل کویلی بولیبور. سزک آرا کزده بولنمائی اصلا مناسب کور. میورم. شونی قوغلا یوب جیقارسق ایسی اولوردی دیدی.

باغچه صاحبک بو درجه الشفانلرته

کینلری کلن ۳۰ مسافر همان کویلی سی بقلا لایوب باغچه دن طیشاری به آتدیلر.

یوندن سوکره بکر مسافرلرک حضورینه کلوب ال قاووشه رق دیدی که:

- ای ساییلی افندیلم! سزک کبی عالم و فاضل کیشلری باغچه مده کورمک و صحتلریکز ایله مشرف اولق بنم ایچون بیوک بختیارلقدرد. درویش و طبیب بونلر علم و معرفت دیاننده الک معتبر آدملردر! لکن شو عسکر افندی بر آرز مناسبت سز مهله ده بولنیور. میوملرک الک ایینی قویاروب بیور. بویله کیدرسه باغچه ده یغشی یش قالمیه جق. بو حالده بن سز افندیلریسی ایله سیلایه جنم؟

بو سوزلردن دها زیاده خوشلانان درویش ایله طبیب عسکر آرقداشلرینی دخی بر اصول ایله کویلی نک کتدیکی یوله اوزغاردیلر. عسکر باغچه دن خیلی اوزاقلاشدقن سوکره بکر صاحب قالان ایکی مسافرک بوزلرینه دقتله باقدی. مکر طبیب اسکی دن بیله بکی آدم ایش. خسته لغنده کندینی باقش. بونی خاطرلیرق طبیبه دیدی:

- او، طبیب افندی، بنم خسته لغنده بکا ویردیکک علاج ایله بنی آرز قالدی. هلاک ایدن سزمی ایدیکز؟

- بنمی؟ خیر صاحب، بن سزی برنی دفعه کوریبورم! ...

- سن دکل ایسه ک، باشقیسوم، عموجه ک یا قرداشک، بنم ایچون هسی بر. سزک هیچ بریکگزک بر پاره قینکز یوق. خسته یی ایسی ایدموز دیو دعوا ایدر. سکز، بر طاقم علاجلر ویررسز. ایست درویش بوراده در، سوبله سین، هیچ اللهیم باشقه آدمه یاردم ایدن، خسته سته شفا ویرم اولورمی؟ درویش بابا شو عقالنر طبیبک دعواسی بوش دکلمی؟

درویشک بو سوزلره قارشو: «اوپا! سنک سوزک طوغری در» دیکدن باشه

چاره سر، قالاندی باغچه چی پک تکلیفه بنا
طبیعی دخی آرادن سوروب چقاردیلر.
شیمدی بکر صاحب بالکز درویش ایله
قالندیلر ایدی بکر آلهده قابلیجه طبعانی
طوبتی حالده درویشک پاتله یقینلاشدی.
وادیکی که باغچه آلهده درویشک پاتله
درویش بابا ایزم شریعتده بلا رخصت
غریبک مالکی آلق جائز اولماسه کرک،
ایله دکلدی درویشک پاتله یقینلاشدی.
درویش - اوت عزیزم، پک طوغری دره
اوله ایسه هیچ رخصتم اولمادن سن
بیم میوه لریمی نه ایچون بیدک؟
درویش بو سوالی ایشتمه سیله باغچه چی یه
هیچ بر جواب ویرمیه رک یاواشیچه باغچه چی یه
چیقوب کتدی.

بو صورتله باغچه چی بکر صاحب بالکز
باشته اولدنی حالده کوزل تدبیری سایه سنده
۴ کسی بی دفع ایدی و شیرلرندن قورتلدی.

مکتبلیک حفظ صحتی

کچن نغمه دن اعتباراً ترجمه و درجه نه
باشلادیغیز مکتبلی جو جقارک حفظ صحتنه
دائر نصیحتلر غوللانیداده معارف نظارتی طر-
فندن ترتیب و قبول اولنوب عموم غوللانیدیا
مکتب طلبه نه رساله شکلنده طبع ایله توزیع
اولنمشدر. اشبو آجیق عبارملی قاعده لارک
بیلمه سی و عمل اولنماسی غوللانیدیا طلبه نه
مجبوری دره بزم طلبه و شاگردلریمزک دخی
دقت ایله اوقوبه رق مستفید اولمالری مطلوبدر.

نفس

(۱) نفس آلیرکن آغزک قیالو بولسون.
(۲) توزلی و یوزوق هوالی پیرلرده نفس
آلقدن ساقین و کندک دخی کرک خایه
ایچنده و کرک سواقلردیه کورمه ا
(۳) هیچ بر وقت به یرمه و نه ده یاو-
لفکک اینجه نو کورمه و قایر مه ا
(۴) یازین دایما پنجه لر ی آه رق ایشله،

قیشک کوزل هوالی کولری پنجه و قبولری
بر آز آجوق اولمه نک هواسنی توکشدیلر،
تمیزله
(۵) بر بینه قارشولقی ایکی طرفدن
هوا ایشله ین یرده اوطورمه، باخصوص قیزمن
و تری ایسه ک
(۶) بتاق اولمه کده کی هوانک تازه و تمیز
اولماسنه دقت ایت. زیرا سن بوراده راحتلمک
و یکیدن قوت آلق. قانکی بغریکی
تازه لک ایچون یاتپورسک.

(۷) هیچ بر وقت کوکک و قورساغک
ایله استول و یا پنجه اوکی و رحله کبی
شیرله طیانده، زیرا بو کوزل و راحت نفس
آلماکه مانع اولور.

کوزل

(۱) آقشام اوزری و یا که آیدینلق آز
اولان یرده یازمه و اوقومه و باشقه درلو
ایش ایله مشغول اولما.

(۲) اولمه ده اوقور و بازار ایکن آید-
ینلک سول طرفدن کلمه نه دقت ایت.
لکن شویله که پنجه کدن آز اولمه ده کوک
یوزی کورسون، بولکله برابر کونشک ضیاسی
اوقودینک و یا یازدینک کاغده اوزرینه طر-
غریدن طوغری به دوشمه سین.

(۳) کچه لین اوقور بازار ایکن لایمه نک
اوزرینه توری توسلی آبازورلر کچه یرمه،
لایمه ک یارم آرشین قدر سول طرفده بولسون.
قالترانوب بانان چراغ و یا لایمه یاننده،
آرابا اوزرنده، باتاقده یاتارق اوقومق ضرر-
لی دره اوککده کی لایمه نک اوزرنده بالکز
آق فارفوردن قاباغی اولمالی در.

(۴) یازدینک کاغده غایت خفیف چیزکلی
اولمالی، مرکبک (قارا) سیاه اولمالی،
چیزکیز کاغده طوغری یازمایه آلمشوق ده
کوزلدره لکن کاغده آلتنه ترانسپارات
قوبوب یازمقدن ساقلان.

(۵) اگر کوزلرکده بر آز بورغوناق

حسن ایدر ایسه ک همان ایشکی بر ایکی دقیقه
ترک ایت، کوزلرکده راحتق ویرمه باشقه
بر طرفه باق.

(۶) قتیجه خسته لدن طوردقندن سوکره
بر آز و قتلر اوقومقدن کندیک ساقلا.

(۷) اگر کوزیکه چوپ و یا دیگر بر
شی دوشدی ایسه کوزیکه اوقالایوب قاشیمه،
بالکز کوزکک اوست قاباغی بارمه ک ایله
بورنوکه طرف اوقالا، اگر بو حالده دخی
کیرن شی چیتماز ایسه همان طبییه مراجعت
کرک.

(۸) اگر کوزلرکده بر ضعیفک اولورسه
دوقنوره مراجعت ایله، اگر سکا کوزکک
کرک اوله بولی دائمی طاشیمقی، یوقه
ایش باشنده کیمکی، هانکی نومرودن کرک،
بونلر بالکز دوقنورک بیله جکی و سوبله جکی
شیردر.

شعرلر:

یاز

طیربانلرک آلتنده
آلتون باشاق بان اکر.
یانار بورغون میشلر
کونک قیزغین وقتنده.
کونش باسار هر یری
اکینلری اووالری کوکلری
کونش قایلار، اولدن بر شی قورتلماز،
یاشا یازا

آغاچارک سولری

قابوقلره بابیلیر
کونش ایچون بابیلیر
چیقار، چیقار بوقاری
هر یر: قیر، اووا، چاپیر
یایراق، چیمک، میوه دال اوت یاشایر
حیات طاشار بر یوزنه دوراماز.

یاشا یازا

(علی علوی)

